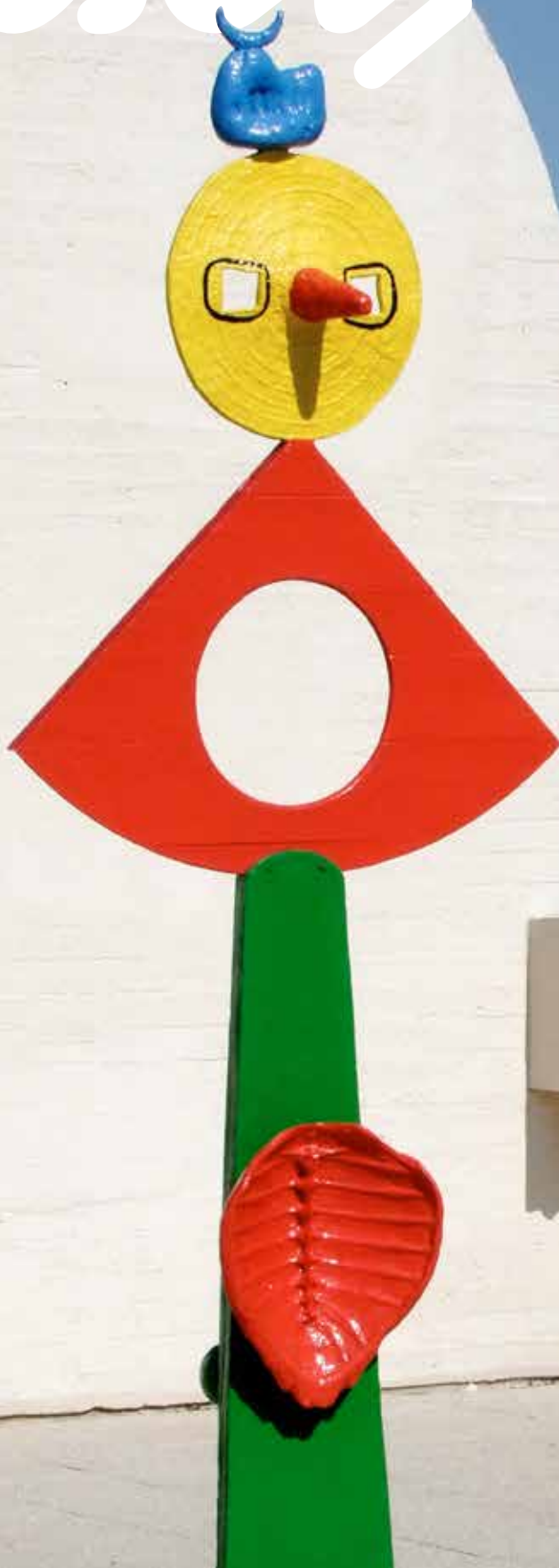

Viastru, Cestov

1*14

KRISTINA
HÖSCHLOVÁ
ZDENĚK LUKEŠ
BARCELONA

Vlastní cestou s novou aplikací od Allianz

Jak ze svého chytrého mobilu
udělat ještě něco chytřejšího?
Nová aplikace Na cesty s Kolbabou

S vámi od A do Z

Allianz

Jiří Kolbaba, cestovatel, lyžař a klient Allianz.

na začátek

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Je půlka ledna a v mnoha rodinách se už zase plní popelníky nedopalky cigaret, zase se jí nezdravě, ležíme u televize a děti hodiny vysedávají u počítačů, protože na ně nikdo nemá čas. Prostě po mnoha novoročních předsevzetích je příliš často a příliš brzy veta a následuje rychlý a někdy i pohodlný skluz do vyjetých kolejí. Člověk si pak říká – proč si ta slibná předsevzetí vlastně dávám, má to vůbec nějaký smysl?

Má, ale jen tehdy, když si neřekne – přestanu kouřit, protože to chce manželka, nebo že cigarety se dneska jaksí nenosí a je třeba být in. Je to o něčem úplně jiném, mnohem hlubším a zdaleka to neplatí jen pro novoroční předsevzetí; uniknout zažitým stereotypům lze kdykoliv. Jen člověk musí víc vnímat sám sebe, to, co opravdu potřebuje, co mu přináší pocit, že žije a ne jen přežívá v zaběhlých kolejích. Jaký má smysl ráno se probouzet s myšlenkou – ježíšmarja, to zas bude dneska den, nečeká mě nic, co by mi přineslo opravdovou radost... Člověk si sice uvědomuje, že život, který vede, ho netěší, ale jen uvědomit si to nestačí. Jde o to, nebát se změny. Někdo například nechce odejít ze zaměstnání, které ho příliš stresuje nebo mu nepřináší žádné uspokojení, protože v něm má, jak se říká, své jisté. Ale jen pokud překoná strach, přestane se bát rizika, s nímž může být taková změna spojená, má šanci, že něco opravdu změní a opustí ty vyjeté koleje, které ho svazují a nepřinášejí mu uspokojení. Ne všem se to podaří ze dne na den, ale pokud budeme vytrvalí, začneme nečím malým, máme šanci uspět.

Držte se!

vlastní cestou 1¹⁴

leden – únor – březen

editor

Boris Dočekal

redakce

Stanislav Bernard

Zdeněk Mikulášek

Markéta Navrátilová

design

Štěpán Malovec

jazyková poradkyně

Věra Bláhová

tisk

Indigoprint, s. r. o.

vydavatel

Rodinný pivovar Bernard, a. s.

Magazín Vlastní cestou vychází čtvrtletně. Chcete-li jej dostávat do poštovní schránky, navštivte www.bernard.cz (hlavní menu > Magazín Vlastní cestou). Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz

Magazín Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 14164.

foto na obálce > **Boris Dočekal**

obsah

04 – Myslela jsem jen na záchranku rozhovor s Kristinou Höschlová	28 – Existují „zlí“ i „hodní“ developři rozhovor se Zdeňkem Lukešem
10 – Rodinné tajemství povídka Kateřiny Tučkové	32 – Barcelona a Gaudí reportáž
14 – Naše úspěchy informace z pivovaru	37 – Úsměv a uznání publika... fejton Arifa Salichova
16 – Po starostech je veta lahůdka ze světa sběratelství	38 – Kláster premonstrátů v Nové Říši Vysočina a okolí
20 – Stanice Konečná fotoreportáž	
26 – Ochutnejte informace z pivovaru	

www.bernard.cz

Myslela jsem jen na záchranku

říká záchranářka
Kristina Höschlová

Mám ráda momenty,
kdy v hrozně krátkém
čase děláte velice důležitá
rozhodnutí. V té chvíli
máte úžasně vytríbené
všechny smysly, jasně
cítíte tu linii rozhodování.
A kdybych cítila
odpovědnost za všechny
pacienty, kteří umřou,
nemohla bych tu
práci dělat.

► **Začnu tak obligátní otázkou, že se za ni až stydím. Na záchrance pracuje výrazně méně lékařek než lékařů. Proč jste si vybrala tenhle obor?**

Máte pravdu, je jich málo. Když jsem na záchrance ještě jako studentka začínala, byla jsem tam úplně první sestra, ženy na sanitkách vůbec nepracovaly. Asi kvůli zákoníku práce, který platil na sklonku devadesátých let. Sestra totiž musí společně s řidičem zvednout nosítka, a to žena nemohla. Stát se sestrou se mi podařilo až v roce 2001.

A vy unesete nosítka i s těžším chlapíkem?

Unesu (úsměv). Ale vy jste se ptal, proč jsem se pro to rozhodla. Pro mě to byla úplně jasná volba, k medicíně jsem se dostala přes záchranku, kvůli ní jsem ji šla studovat. Dokonce jsem si tehdy řekla, že kdybych se na medicínu nedostala, udělám si nějakou záchranářskou školu. Ale ještě v sedmnácti letech jsem vůbec nevěděla, co budu dělat, zajímala mě spousta věcí. Uvažovala jsem o studiu romštiny, japonštiny nebo nějakého geologického oboru. Taky jsem hodně přemýšlela o hudbě, od dětství hraju na klavír a na housle.

Dobře, ale kde se vzala ta chuť dělat zrovna záchranářku?

Viděla jsem v akci záchranáře, přiletěli vrtulníkem a já si říkala – to je zajímavá práce, plná překvapení, hýbete se, nejste zavřený někde v kanceláři, navíc děláte něco užitečného. Začala jsem zjišťovat, jak se můžu stát záchranářkou, hledala jsem nějakou speciální školu a pak mi kdosi řekl, že tuhle práci dělají i doktoři, to jsem vůbec netušila. Tak jsem si řekla – když budu doktor, můžu dělat úplně všechno – vytírat sanitku, řídit ji, být sestra i doktor. Už od prváku jsem se začala pít, jak se dostat k záchranné službě, abych se dověděla víc o profesi, kterou jsem si vybrala. Ve druhém ročníku se mi to podařilo.

V některých rodinách se konkrétní medicínský obor dědí. Ani trochu vás nelákalo jít ve stopách svého otce, známého psychiatra?

Ne. O psychiatrii jsem nic nevěděla, táta o ní doma nikdy nemluvil. Co to je za obor, jsem zjistila, až když jsem tam byla v pátáku na stáži. Bylo mně jasné, že psychiatrickou bych nemohla být ani pět minut, nemám na tuhle práci povahu, chyběl by mi pohyb; jste zavřený v ordinaci a povídáte si s pacientem. A pak o tom musíte napsat pět stránek.

listopad 2013

Na druhé straně se s psychiatrickými pacienty setkávám víc, než bych tehdy tušila. Ale v míře, ve které se jim věnuju, s tím nemám problém. Je to zajímavé zpestření práce.

Záchranářům se často stává, že přijedou k pokusu o sebevraždu. Jak řešíte situaci, když někdo stojí v okně a hrozí, že skočí dolů?

Nejde jen o lidi, kteří mají tak těžké deprese, že se chtějí zabít. Někteří naopak mají agresivní psychózy a ohrožují na životě někoho jiného. Pokud jsme se setkávali s pacienty připravenými skočit z okna, zaplatpánbů se mi vždycky podařilo nějak se s nimi domluvit. A jak tyhle situace řeším? Přijeli jsme k člověku, který trpěl psychózou a ohrožoval svou rodinu, všechno možné kolem sebe rozštípal sekyrkou. Vešla jsem do pokoje a on držel v napřažené ruce popel-

ník. Takový člověk totiž každého považuje za nepřítele. Co mám udělat? Řekla jsem – pane Nováku, vy máte fakt krásnej lacl. A on otevřel pusku a jen koukal. V těchhle případech musíte projevit empatii.

A výhrůžky sebevraždou?

Nejklasičtější je, že ten člověk napíše rodině, že se zabije. Rodina vytočí 155, my přijedeme a on se ptá – kdo vás zavolal, já přece nejsem žádný blázen. A vy mu teď musíte citlivě vysvětlit, že opravdu potřebuje péči psychiatra. Zatím se mi vždycky podařilo ty lidi přesvědčit. Říkám jim třeba – je toho na vás moc, já tomu rozumím, jste hrozně silnej, jak jste to dosud zvládal, to by málokdo vydržel. Ale myslím si, že už jste vydal tolik energie, že by bylo potřeba, aby vám někdo pomohl, aby vás podržel. Opravdu to není jako ve filmech, že člověka

popadnou zřízenci, dají mu svěřací kazajku a strčí do sanitky. Pak jsou ovšem případy, kdy lidi jsou v takovém deliriu, že je musíme tlumit léky.

Na záchrance lékař přichází do styku se smrtí mnohem častěji než ve většině lékařských oborů. Když přijedete k pacientovi a on vám umře doslova pod rukama, jak to prožíváte?

Hůř jsou na tom třeba onkologové. Smrt je součástí života, ne jeho opak, a člověk ji musí tak brát. Nesmíte si to vzít na svá bedra. Kdybych cítila odpovědnost za všechny pacienty, kteří umřou, nemohla bych tu práci dělat. Taky záleží na tom, jestli ten člověk je mladý a jestli možná má nějakou šanci na přežití, ale nepodaří se to. Takové případy mě pochopitelně traumatizují. Na druhé straně v situacích, kdy pacient je na hranici mezi životem a smrtí, vůbec neřeším, jestli nakonec umře, nebo ne, nemůžu nad tím medítovat. To není moje záležitost – snažím se jen co nejlíp dělat svou práci.

Jsou obory, kde má lékař spoustu času, aby stanovil diagnózu a vhodný postup léčení, vy se musíte rozhodnout velmi rychle, nestresuje vás to?

Máte pravdu, v tom je to specifické. Ale mě to nestresuje. Naopak mám ráda momenty, kdy v hrozně krátkém čase děláte velice důležitá rozhodnutí. V té chvíli máte úžasně vytríbené všechny smysly, jasně cítíte linii rozhodování. Řeknu vám, co jsou pro mě nejnejpříjemnější případy. Přijedete k někomu, kdo velice trpí, a vy víte, že s tím nemůžete nic udělat. Třeba umírá na rakovinu...

Počkejte, ale to není věc urgentní medicíny!

Je a není. Když si příbuzní vezmou pacienta domů takzvaně na dožití a jeho stav se zničehonic prudce zhorší, oni sice vědí, že babička umírá, ale zpanikaří a volají záchranku. Pak je důležité jednání s rodinou, která chce, abyste ji ještě někde vezl. Musíte jim vysvětlit – ano, my ji můžeme vzít do nemocnice, ale s vysokou pravděpodobností nám umře už v sanitce. A je lepší, až se to stane, když bude s rodinou. Lidi nemocní rakovinou často umírají ve strašných bolestech a my jim můžeme nejvíc dát léky na utlumení bolesti, takže se dostanou do rauše a nevnímají. Ale vy víte, že za dvě hodiny to začne znovu.

Co když se rozhodnete pro určitý postup, a pak se ukáže, že nebyl vhodný, což se

KRISTINA HÖSCHLOVÁ
*1979

Vystudovala Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy. Po krátkém období, kdy pracovala na klinice, začala pracovat jako lékařka – záchranářka. Absolvovala několik expedicí v Himalájích. V době, kdy magazín vychází, působí jako anestezioložka v misi Lékařů bez hranic v Afghánistánu.

může stát a asi i stane každému lékaři, jak se s tím vyrovnáváte?

Samozřejmě existují nějaké nuance, kdy si říkáte – tohle jsme mohli udělat jinak, líp. Ale že by došlo k nějakému zásadnímu pochybení, které by vedlo ke smrti člověka? To jsou fakt výjimečné případy, že někdo udělá fatální chybu, a mně se to naštěstí nikdy nestalo. Jiná věc je, že třeba přijedeme k případu, kdy se rozhodnu pacienta nechat doma, dám mu léky proti bolesti a za tři hodiny tam musíme jet znovu. To si říkám, že jsem to asi měla udělat jinak.

Jako záchranářka jste pracovala ve Švýcarsku, ve Francii, můžete srovnat tamní podmínky k práci s těmi našimi?

Při studiu jsem dělala i v Německu, takže můžu srovnat tyhle tři země. S vybavením jsme na tom stejně. Ale v Čechách máme nejluxusnější organizační podmínky. V západních zemích se zefektivňuje práce lékařů na úkor jejich dostupnosti a síly personálu. U nás pracuju v týmu čtyř lidí, to je systém zvaný rendez-vous. Málokde v Evropě je dostupnost lékaře do dvaceti minut jako u nás.

Třeba ve Francii většinou přijede k pacientovi jen záchranář, který není lékař, doktoři zasahují až v nemocnici. V Americe lékaři vůbec nepracují v terénu. K případu přijede jen jakýsi technik, který má naučené, co má udělat, a pacienta odveze do nemocnice. Říkají tomu „popadni a běž“. Ale musím říct, že v konečném důsledku to podle mě není tak, že by pacienti na Západě umírali častěji než u nás. Je to zkrátka jiný systém. V Česku si lidé stěžují, když v průměru musejí čekat na ošetření v nemocnici hodinu, ve Francii je to pět hodin a do nemocnice si většinou musíte dojet sám.

Lákalo by vás účastnit se nějaké akce Lékařů bez hranic?

V polovině prosince jedu na měsíc do Afghánistánu jako anestezioložka. Už ten obor nedělám čtyři roky a nechci z něj úplně vypadnout a říkala jsem si, že jestli ho někde dělat, tak právě tam. Jen si to ještě musím oživit.

Vím, že máte za sebou i nebezpečné situace ve velehorách, přesto – nebude to v Afghánistánu příliš nebezpečné i pro vás?

Ne. Kdyby to bylo opravdu nebezpečné, tak by tam Lékaři bez hranic nemohli fungovat. Nemůžou své lidi vystavovat tomu, že je někde zastřelí. Za těch čtyřicet let, co organizace funguje, zahynulo jen několik lékařů a většinou si smrt přivodili sami svou neopatrností, nedodržením pravidel nebo lezli tam, kam neměli. Je pravda, že v Afghánistánu vám létají kulky nad hlavou, ale mise je vždycky logisticky velice pečlivě zajištěná, aby lidé nebyli ohroženi. Takhle mise patří možná k nejnáročnějším, kterou nyní Lékaři bez hranic organizují. V tamním traumacentru přijímají denně 120 případů, z toho je deset polytraumat, pacientů, kteří jsou na pokraji smrti. Takže vás pořád volají k těžce raněným lidem, aktuálně ohroženým na životě. Pracuje se tam non-stop a člověk ze základny ani nemůže nikam vylézt, po celou dobu je zavřený v zadrátovaných a zabetonovaných barácích, nemá ani jeden den volno. Je to frustrující, ale na válečné frontě to nejde jinak. Mě neděsí nebezpečí, ale spíš to, abych zvládla měsíc pracovat non-stop, s minimem spánku.

Říkala jste, že v Afghánistánu budete zavřená, takže nepoznáte „domorodce“ a jejich zvyky. Několikrát jste jako horolezkyně byla v Nepálu, kde jste tu možnost měla. Nemám teď na mysli hory, jak na vás působil tamní způsob života?

V Nepálu jsou to opravdu hory, ale právě ony formují i lidi. Myslím, že Nepálci by nebyli Nepálci, kdyby nežili tam, kde žijí. Taky jsme přesvědčená, že mentalitu lidí ovlivňuje klima. Jiní jsou lidé ze Středomoří, jiní Skandinávci. A když to v Nepálu ještě podtrhnete buddhismem... Byla jsem v Himalájích čtyřikrát a poměrně dlouhou dobu, a tak jsem měla příležitost poznat i lidi, jejich zvyky, kulturu.

Když mluvíte o Himalájích, překvapilo mě vaše tvrzení v jednom článku, že se cítíte v horách líp sama než ve skupině.

Nedá se to zevšeobecňovat, ale já se v horách opravdu cítím bezpečněji sama. Někdo jiný se zase může cítit bezpečněji ve skupině. Já většinou ne. Když je člověk sám, má mnohem čistší vnímání, jeho rozhodování není ovlivněno emocemi ani potencionálním

konfliktem s někým jiným. Dám vám příklad, jdete údolím a vlevo i vpravo je lavinový svah. Ve chvíli, kdy jste sám a máte se rozhodnout, kudy jít, vyhodnocujete nejen racionální údaje, ale ostříte veškeré smysly. Je to moment, kdy můžete prožívat intuitivní myšlení. Vnímat nejen strukturu svahů, zvuky, ale právě intuice vám řekne, kudy se dát. Když jste s někým jiným, už se o rozhodnutí dělíte. A pak – mockrát se stalo, že lidi šli navázaní na laně a jeden udělal chybu a stáhl i toho druhého. Nebo vás ten druhý může dostat do průšvihů, protože udělá nějaké neuvážené rozhodnutí a vy cítíte spoluodpovědnost, a tak ho v tom nenecháte a problém máte oba. Je to komplikované, ale opravdu neplatí rovnice – ve skupině bezpečí, sám nebezpečí.

Obloukem se ještě vrátíme ke smrti. Při jednom z vašich výstupů zahynulo jedenáct horolezců a vy jste mohla být mezi nimi. Mísil se ve vás pocit úlevy z toho, že vy jste přežila, s pocitem smutku, že jiní nepřežili?

Můj první pocit nebyla úleva, že nejsem mezi nimi. Spíš jsem byla udivená – proč jsem to nebyla já? Já jsem tam měla být, měla

jsem jít se skupinou nahoru, ale rozhodla jsem se, že půjdu sama o den dřív. A další den všichni ostatní byli mrtví.

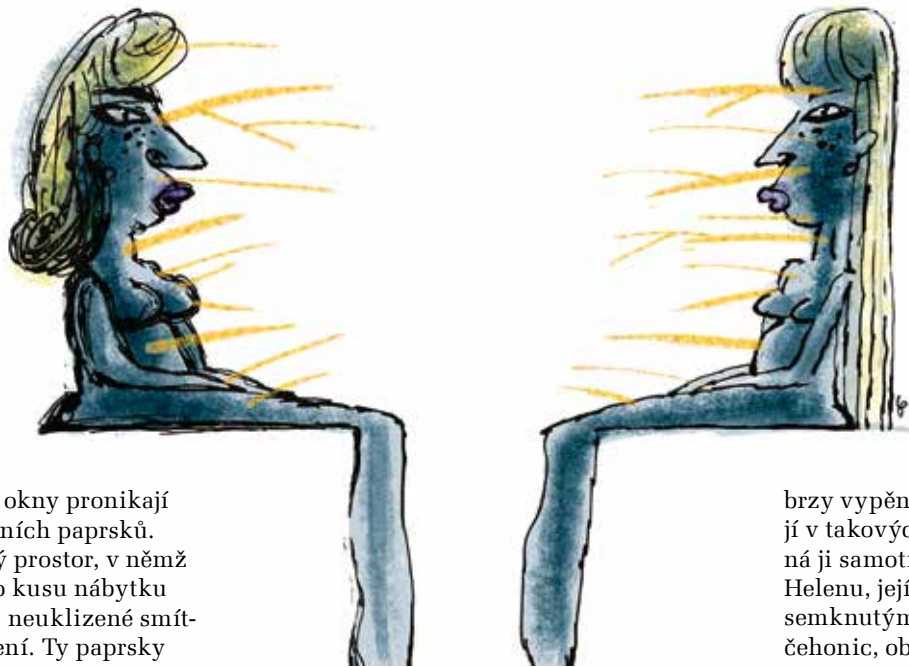
Intuice?

Nevím. Jen jsem si říkala – do háje, vždyť jsem to měla být i já! Proč jsem měla štěstí a přežila? Každý jsme se tam mohli pohybovat sám. A já díky tomu, že jsem individualistka a ráda chodím sama, jsem přežila. Ale ta první asociace byla až něco jako špatné svědomí. Hodně jsem myslela na dvě sestry, jedna byla lékařka, které zahynuly. Ptala jsem se sama sebe – proč ony jsou mrtvé a proč ne já?

KATEŘINA TUČKOVÁ

Rodinné tajemství

Velkými francouzskými okny pronikají do jídelny kužely slunečních paprsků. Prozařují stroze zařízený prostor, v němž se dbá na pozici každého kusu nábytku a v němž každé vnesené, neuklizené smítko vyvolá malé pozdvižení. Ty paprsky pokoji propůjčují atmosféru téměř svatou, ale mimo to dávají vyniknout jemným částecčkám prachu, které se v proudu světla najednou viditelně vznášejí, víří úplně svobodně a nekontrolovatelně. Helena ví, jak to matku rozčiluje.

„Vypadá to, že jste tu dlouho neutřali prach,“ pronese škodolibě, pomalu a s důrazem na každé slovo. Účinek je přesně takový, jak čekala – matka na druhém konci stolu strne. „Víš, že Alice je na prach alergická, říkám ti to pokaždé, když sem jedeme. Nevím, jestli má cenu ji sem tahat a pak se doma vždycky potýkat se záchvaty jejího kašle,“ pokračuje nemilosrdně.

Pětiletá Alice se neúčastně rýpe v talíři, zato matka s rudnoucími tvářemi přibor odkládá a je vidět, že ji radost z chutného nedělního oběda rázem přešla. I ona, Helena, musí přiznat, že kuře s jarní nádivkou se tentokrát paní Lindnerové výjimečně povedlo. O to víc jí teď těší, že si ho matka nijak neužije.

„Nevím, proč to tady tak vypadá, Marta včera uklízela... Asi za to může to světlo!“

Matka se snaží vymluvit, ale není jí to nic platné. Teď se všichni otáčejí a dívají se přímo do proudu paprsků, v nichž krouží mikročástičky prachu.

„Snad to nebude tak zlé,“ zahuhlá Richard a dál se věnuje obědu.

„Jistěže je to zlé, pamatuješ si snad, jakou noc jsme strávili s Alicí, když jsme se odtud vrátili naposledy,“ říká ještě dřív, než se stihne přidat otec.

Richard s pohledem stále upřeným do talíře nejdřív zaváhá, ale pak mlčky kývne, čímž otci bere vítr z plachet, a ani matka se nezmůže na nic víc než na pípnutí, že příště na Martu dohlédne lépe. Prašno tu při jejich další návštěvě rozhodně nebude.

V jídle pak pokračují beze slov. Pokojem se rozléhá jen cinkání příborů o talíře a tupý zvuk Michaelovy boty, kterou bez ustání kope do dřevěné dětské židličky. Leze jí to na nervy, ale tentokrát ho neokřikne, jak by to udělala jindy. Tentokrát Michael sedí mezi ní a jejím otcem, na kterém je vidět, jak s vypětím všech sil počítá každé zadušení a v duchu se modlí, aby už přestal nebo aby mu to jeden z jeho rodičů konečně zatrhl. Zdá se jí to, nebo mu na čele vystoupily drobné kapky potu?

Kývne na Richarda, aby Alici rozkrájel maso na menší kousky.

Světlymi loknami lemovaný obličej jejich dcery se s odporem chmuří, s jídem teď mají problémy. Richard to s ní v takových případech umí lépe, má víc trpělivosti, zato ona, Helena, vždycky

brzy vypění. Nemůže si pomoci, Alice jí v takových chvílích až příliš připomíná ji samotnou. Umíněnou a svéhlavou Helenu, jejíž sveřepý výraz se zatvrzele semknutými rty se jednoho dne, zničehonic, objevil i ve tváři její dcery. Tu noc usnula Helena až nad ránem, plná děsuplných představ, jak se její dítě řadí do fronty jejích nepřátel.

Helena nenápadně mrkne vlevo. Její matka dál sedí v čele stolu nad porcí skoro netknutou a s rukama v klíně upřeně hledí ven z francouzských oken. Ostře řezaná tvář s výrazným make-upem kontrastuje s měkce undulovanými plavými vlnami. Jsou upravené se stejnou pečlivostí jako pokoj, ve kterém teď obědvají, jako dům o třech patrech, jako rozlehlá zahrada. Matka kolem sebe nestrpí nic neupraveného, nekontrolovatelného, nic svobodného. Všechno podléhá řádu, který ve svém okolí přísně střeží.

Prý stará dobrá anglická výchova. Řád, úroveň a přítom noblesa.

Ráda by ji z té její nebeské úrovně strhla na zem, mezi lidi, kterým v žilách koluje krev a kteří mají nějaké emoce. Ale aby ji viděla bez té studené aristokratické masky, to by musela vytáhnout něco jiného, než je hloupý prach, špatně upravené jídlo nebo nevkusná kabelka. Aby jí přiměla projevit přirozené city, to by musela vytáhnout TAMTO. Ale o tom se u nich nemluví – a možná je to dobře, protože kdo ví, jak by se zachovala ona sama. Má to v sobě už léta uložené jako naostřený meč, šílenou zbraň, kterou při každé návštěvě ve svém rodném

domě už už tahá z pochvy, třímá v rukou a seká jim s ní hlavy... Jenže kdo ví, jestli by ten meč vůbec unesla. Možná by ji na denním světle běžného života samotnou překvapila jeho tíha a smrtící ostří a dřív, než by se dočkala matčina projevu lítosti nebo bolesti, radši by ho sama obrátila proti sobě a zabodla si ho do útrob a točila jím a kroutila, a konečně by cítila něco konkrétního, něco hmatatelného, něco úplně a prostě fyzického.

Na rozdíl od toho, co s sebou ta léta vláčí v hlavě.

„Nemůžeš mu říct, aby toho nechal?“

Otec to nevydržel. Obrací se na ni kňouravým hlasem, jak je pro něj ve chvílích, kdy se mu něco nelíbí, ale nechce nebo nedokáže to vyřešit sám, typické. Nikdy nebyl schopný si cokoli prosadit, neuměl si stát za svým. Většinou ani neměl vlastní názor, všechno po něm sklouzlo a skončilo v matčiných rozhodných dlaních. Ani teď není schopný zarazit půldruhého roku staré dítě, raději tu trpí a na pokraji psychických sil se na ni obrátí a prohlásí: „Nemůžeš mu říct, aby toho nechal?“

„Jistě,“ odpoví ledově, ale dělat nic nemusí. Michael obrací hlavu od otce k ní a zase zpátky a dobře ví, že se ta žádost týká jeho, že tu jde o jeho botu a o nohu jeho dřevěné dětské židle. A teď strnule, bez pohybu čeká, co bude. Nebude nic, jen mu Helena zvedne spadlou lahev.

Otec je lékař, vyhlášený lékař, specialista, jehož postavení je závazkem pro celou rodinu. Umožňuje jim totiž život, jaký vedou, stýkat se s lidmi, s jakými se stýkají. Jeho postavení jim kdekdokud závidí, a proto pro něj musí něco obětovat. Všichni.

Kolik toho obětovala matka, sčítala Helena celý život. Nakonec vlastně neví, kdo se víc nadřel, jestli otec objíždějící světové konference nebo vracející se pozdě v noci z nemocnice, nebo matka se svojí věčnou touhou dotlačit ho dál, ještě dál.

A on šel, oba supěli pod náročností toho úkolu, ale navenek, sousedům, známým, přátelům, nedali najevo ani náznak tíže toho údělu. Nikdo nevěděl nic o neustálé práci, o půjčkách, o splátkách a dalších půjčkách, které si vyzadovaly další bezesné noci a propracované dny. Sousedům, známým a přátelům patřily jen předváděčky otcova nového BMW a matčina mercedesu, domu o třech patrech, skleníku plného exotických květin, zimní zahrady s biliárem nebo šeptaná suma jejího školného. Zato jí, Heleně, patřily matčiny křečovité úsměvy s doširoka roztaženými rty, pokrytými dokonale nanesenou rtěnkou, a otcovy zřídka roztržité pohledy.

Kdy si myslela, že je to katastrofa. Že žijí jako v divadle – blýskají se a hrajou své role, jen když jsou ve světlech ramp, obdivování známými. Ale jakmile světla zhasnou, není nic. Jen unavená rodina, jejíž hlava chvátá zpátky do nemocnice, zatímco krk se začíná hystericky otáčet kolem své osy ve snaze vrátit všechno do původního pedantického pořádku. Ona, Helena, zůstávala sama – opomenutá, založená, zahnaná do svého pokoje. Myslela, že tohle je její oběť tomu, na jaké úrovni žijí. Tehdy se pěkně přepočítala.

Všichni už dojedli.

Nejprve se zvedne matka: „Paní Lindnerová nám nachystala kávu a dezert ve vedlejším pokoji,“ řekne stejně jako vždycky. Po ní vstane i otec a také Richard začne pomáhat Alici. Ona, Helena, se otočí k Michaelovi. Bude se s jeho otíráním a upravováním loudat tak dlouho, až v jídelně zůstanou sami a budou mít příležitost postát pět deset minut před francouzským oknem a koukat do zahrady. Zabijí tak další část téhle protivné návštěvy.

„Tak jdete už?“ nakoukne pak do pokoje matka.

Obývací pokoj je vybavený masivním nábytkem, uprostřed kolem nízkého stolku stojí trojice obřích pohovek. Alice je miluje; co jen to situace dovolí, vskočí do nich a ztratí se v měkkých polštářích. Matka to s úsměvem toleruje. Ale Helena ví, že ten úsměv je hereckou etudou, zná jeho nejružnější nuance a umí předvídat, při jakých příležitostech přijdou. Kdyby Alice způsobně seděla a stále nenadzvedávala velké polštáře sedaček a nesnažila se zavrtat do jednoho nebo o chvíli později do druhého rohu, vysloužila by si úsměv mírnější, zato nepoměrně upřímnější. Zbavený přetvářky, což tento tolerantní úsměv určitě není.

Jenže Alice si toho, díky Bohu, ještě vůbec nevšímá.

Houpá Michaela na kolenou a pozoruje, jak otec s Richardem o něčem tlumeně hovoří. Stojí u krbu, na jeho římse mají položené šálky s kávou a v rukou talířky s dezertem. Otec ho hltavě polyká a při hovoru mu tu a tam vyskočí drobek z úst. Richard po chvíli odloží netknutý dezert na římse, kýve hlavou a malými doušky upije kávu.

Helena ochutná.

„Výborný krém..., škoda že ho Richard nemůže. Víš přece, že kokos není.“

Richard na ni od krbu shovívavě pohledne. Jeho oči jí děkují za péči, ale zároveň nabádají, aby z toho nedělala skandál.

S Richardem se seznámili před šesti

lety, jí tehdy bylo třiatdvacet, jemu zbýval rok do třicítky. Byl jedním z ekonomických náměstků nemocnice, kde její otec vedl porodní oddělení, setkali se na nějaké nemocniční golfové akci, pak na donátorském vánočním večírku a tam ji už rovnou chytl za loket a odvedl od jejích rodičů k baru. Jeho štěstí bylo, že začal rovnou o tom, jak se mu ta snobská setkávání hnusí, jaké dusno na nich panuje a jak je rád, že si může promluvit s někým normálním. Kliše, samozřejmě.

Ale zahrál na správnou strunu.

Ona sama měla v té době pocit, že víc toho už nevydrží, že absolvuje ještě jednu podobnou akci plnou plastových figurín z lepší společnosti a buď exploduje, nebo sedne na první vlak a nechá se odvézt třeba do Indie.

O půl roku později tam jeli spolu.

Zpočátku to vypadalo, že budou žít dobrodružněji. Jinak. Rozhodně jinak než její rodiče. Nevarovalo ji ani Richardovo zaměstnání ani víkendy, na které odjízďeli do venkovského sídla jeho rodiny. Řadu volných dní totiž trávil také na výletech do Evropy – do Kodaně, Budapešti, do Alp...

Během toho půl roku neměla vlastně volnou chvíli se zamyslet, jak by měl jejich vztah vypadat a kam spěje. A pak přišla ta kouzelná Indie, ze které se vrátila těhotná, a hned na to kvapná svatba. Jednoho brzkého rána pak v náručí držela Alici a všechno, na co v hloubi duše myslela, čím se trápila nebo co si plánovala, bylo najednou pryč. Byla tam jenom Alice a ten hluboký nepřekonatelný odpor k ní.

Zase ji odvezli do blázince. Vlastně do sanatoria. Jako před TÍM.

Teprve za několik měsíců se dala dohromady a zamílovala si nejen svoje dítě, ale i Richarda. Richarda, který tam byl, jak nečastěji mohl, s ní, který ji nezavrhl, neopustil, který ji přivedl zpět k sobě samé. Právě proto mu TO neřekla. Nepřežila by, kdyby ho měla ztratit.

I když je z něj teď namísto náměstka ekonomický ředitel, i když už nechce jezdit na dobrodružné cesty a namísto toho vyžaduje pravidelnou dovolenou u moře s pobytem v luxusním hotelu s vyhlášeným kuchařem. I když teď žijí úplně stejně, jako žijí její rodiče.

„Nepřesuneme se do zahrady?“ zeptá se matka.

Všichni jako vždycky, když je hezké počasí, souhlasí. Kdyby bylo špatné počasí, přesunou se do zimní zahrady, Richard s otcem si zahrají biliár, zatímco matka s Alicí obhlédne květiny a ona s Michaelem se pohoupají v proutěném křesle.

Přesun do venkovní zahrady má ale raději. Tam se všichni po krátké procházce rozptýlí – Alice s matkou zamíří k pískovišti, Richard s otcem při roztržitě procházce probírají stav nemocnice a ona s Michaelem může zajít k jezírku. Je plné leknínů, obklopené rozložitými habry a buky, mezi nimiž stojí altán. A v něm lavička zavěšená na objemných železných řetězech. Sedávala na ní celé léto, co se z blázince vrátila poprvé.

Od chvíle, co se narodil Michael, to dělá znovu.

I dnes, jakmile Alice začne žadonit, aby se šlo k pískovišti, se nenápadně oddělí a zamíří k altánku. Schová se do jeho stínu a s úlevou dosedne na lavičku. Michael je unavený a v poledním horku se mu brzy zavírají oči. Drží ho v náručí, houpají se a čerpají sílu z ticha, do kterého z dále jen občas pronikne Alicino výsknutí.

Takhle tu mohla sedět už tenkrát. Jestli správně počítá, za čtrnáct dní to bude přesně jedenáct let. Jako by mezitím uplynuly celé věky.

Měli to tehdy skvěle naplánované. Ze školy ji vzali už v půli května, dřív než to na ní začalo být vidět. Omluvili ji – ze zdravotních důvodů nebo možná kvůli otcově studijní cestě, kdo ví, nicméně ředitelství jí udělilo výjimku a znovu nastoupit ke studiu mohla až po prázdninách.

Sbalili jí dva kufry a vepcali do auta, zastavovali jen kvůli tankování, dokud neprojele tunelem. Spali v dvoupokojových apartmánech v hotelech u dálnic. Nespustili ji z očí, teprve v Itálii z nich opadla nervozita a zvolnili. Možná to tak měli v plánu, možná si uvědomili, že jim už nemá, kam utéct. V těch dnech už se o to ale stejně nepokoušela. Glen už několik týdnů předtím zmizel a nebral jí ani telefony a z matčiných pichlavých narážek pochopila, že to nebylo zadarmo.

Jako první ji napadlo, že si vezme život. Že bez něj žít nechce, protože bez něj všechno postrádalo smysl. Svět neměl barvu, hudba nezněla, vůně zmizely. Jenže pak se to v ní začalo hýbat. Začalo se to prát o život, ostatně už docela vyvinutý, proto ho ani otec nedokázal vyrazit.

Snaha toho malého tvora v ní ji tak zmátla, že si neudělala nic. Ale upadla do letargie tak hluboké, že jí nestálo za to ani mluvit, ani se hýbat. V takovém stavu prožila následující měsíce. Ani Benátky v červnu, ani Florencie v červenci, ani Řím v srpnu ji neprobral, dál zůstávala ztracená kdesi v sobě a jako vězeň chodila mezi otcem a matkou, jako vězeň těla, bez duše.

Do Neapole přijeli týden před termínem. Byla už alergická na všechny otcovy dotyky, kterými zkoumal, kdy to přijde, tak se jí skoro ulevilo, když konečně dorazili a našli dostatečně rozlehlý a anonymní hotel, cíl své cesty. A pak čekali, zatímco matka zařizovala nejrůznější nákupy podle seznamu, kterým ji vybavil otec.

Pak to přišlo.

Polonahou ji napasovali do hotelové vany, střídali se u ní, kolem její hlavy, ramenou, břicha i pohlaví kmitaly dva páry rukou. Nakonec v jedněch z nich zahlédla titěrné tělíčko obalené krví a blanami, tělíčko skoro stejně tak temně čokoládové barvy, jakou měla Glenova kůže. A byl to kluk, stihla ještě zahlédnout, než ho matka, řvoucího, odnesla do pokoje, kde se jeho křik smísl se zvukem naplno puštěné televize.

Pak už ho nikdy neviděla, matka se vrátila až v noci, sama.

Skřípání řetězů houpačky monotónně proniká do tichého odpoledne. Její pohled sklouzne na Michaela spícího v jejím klíně. Takhle v něm mohl ležet i Glenův syn. Kdyby ho zplodil společensky přijatelnější muž a kdyby na světě nepřišel tak neakceptovatelně brzo. Místo toho jí ale zbylo prázdné břicho i náruč a spolu s nimi i úplně prázdná hlava. Naložili ji do auta hned druhý den a o týden později nastupovala do sanatoria. Cestu si vůbec nepamatuje.

Co s ním asi je? Žije? Kde? A jak? Nebo nežije?

Pochybuje, že by toho matka byla schopná. Ale ta nejistota ji sžírá dodnes. Jenže za její maskou, tou generace šlechtěnou skořápkou, na níž se střídají jediné přesně kontrolované grimasy, se nedá nic vyčíst. Matka i otec mlčí, jako by se nikdy nic nestalo, a od té chvíle, co má Richarda, Alici a Michaela, mlčí i ona. A tak to bude už napořád.

Richard s Martinem se procházejí v severní části zahrady, jistě zase probírají něco ohledně nemocnice. Alice staví pískový hrad a Helena je s Michaelem ve svém altánku. Nechali jí ho i s houpačkou postavil k jedenáctým narozeninám. Měla tehdy takovou radost!

Její matka dobře ví, že ji ztratila. Ale nelituje. Zajistila jí tím budoucnost. Důstojnou a pohodlnou budoucnost, manžela na úrovni a dvě krásné děti, za které se rodina nemusí stydět. Myslí si, že to Helena jednoho dne ocení. Třeba až bude sama zodpovědná za dva dospívající svěhlavce – kdo ví, s čím se pak bude potýkat. Možná že i Helena bude muset

popřít samu sebe a udělat kvůli nim něco takového, jako udělala ona, Patricie.

Ten kostel měla vyhlédnutý už předtím. Kostel s klášterem bosých karmelitek, kam se denně v podvečer scházely davy. Ztratila se v něm, nikdo si jí nevšímal. Ani tašky, kterou ke konci mše odložila pod sochu svatého Petra. Nové tašky, kterou vystlala novými ručníky a kterou nesla v nových rukavičkách, aby na ní nezůstalo nic, co by mohlo prozrazovat identitu majitele.

A pak stačilo už jen čekat.

Během toho čekání ji roztřásla zimnice, když se dlouho po mši, kdy už snad úplně všichni vyšli z kostela, pořád nic nedělo. Seděla na lavičce u fontány tryskající uprostřed náměstí před kostelem, kolem ní proudily stále řidší zástupy turistů a pouliční prodejci skládali své stánky. Přemýšlela, jestli si ho náhodou nevezme Bůh dřív a jinak, než zamýšlela. Co když ho objeví pozdě? Třeba až zítra ráno..., bude ještě žít?

Ale pak se to stalo. Z kostela vyběhla jedna ze sester, pak do jeho vrat spěšně zamířily dvě jiné a o několik málo minut později přijela kvilící sanitka. Vyskočil z ní lékař, zašel dovnitř a za chvíli se objevil s tou taškou, kterou držel opatrně, přesně jako by v ní leželo živé dítě. Řidič mu pomohl nastoupit a hned nato blikající a houkající sanitka odjela.

Zůstala ještě chvíli sedět a teprve potom, co se náměstí úplně uklidnilo, odešla zpátky do hotelu. Když druhý den ráno odjížděla, myslela si, že je té strašné události s Glenem konec.

Nebyl.

Nikdy nebude.

Ale to se nikdo, kromě nich tří, nedozví.

Hřejivé slunce zastínil mrak a zahrada se najednou utápí v šeru blížící se letní bouřky. Je načase vrátit se domů. Patricie zvedne oči od Alicina pískového díla a zadívá se směrem k altánku. Čeká, že se zpoza stromů, které ho obklopují, vynoří Helena. Přeje si to, ale zároveň se obává; vždycky se jí stáhne žaludek, když se její pohled střetne s Heleninými ledovými očima.

.....
Kateřina Tučková (1980)

Vystudovala dějiny umění a bohemistiku na filozofické fakultě v Brně. Pracuje jako kurátorka výtvarných výstav. Dosud vydala čtyři knihy. Za prózu Vyhánání Gerty Schnirch získala cenu Magnesia Litera a její poslední román Žítkovské bohyně se stal bestsellerem.

z pivovaru

V prestižní soutěži o nejlepší české pivo, kterou pořádá Sdružení přátel piva, se Rodinný pivovar může pochlubit třemi oceněními. Na slavnostním vyhlášení ve Vyškově obsadilo třetí místo pivo Bernard tradiční český ležák. Druhé místo získala Bernard světlé pivo desítka a první místo a tím i titul Tmavé pivo roku Bernard černý ležák s jemnými kvasnicemi.

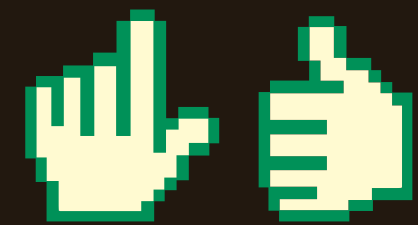
Pivovar získal v roce 2013 celkem dvacet sedm ocenění. V degustačních soutěžích bylo šestnáctkrát oceněno nepasterizované pivo, devět úspěchů má na svém kontě samotná značka Bernard a také její zaměstnanci.

Magazín Vlastní cestou vyhrál soutěž o nejlepší firemní magazín v CZECH TOP 100, a celkem tak v loňském roce obdržel tři významná ocenění.

Další Bernardovu cenu fair play obdržel hokejista Lukáš Pech za přiznání, že ve skutečnosti nebyl faulován. Současně s certifikátem obdržel i 150 litrů nepasterovaného piva Bernard.

Sváteční ležák Bernard triumfoval v zahraničí – v degustační soutěži Brussels Beer Challenge vybojoval zlatou medaili v kategorii ležáků českého typu. V této soutěži získal Bernard sváteční ležák s jemnými kvasnicemi stříbrnou medaili. Stejnou medaili obdržel Bernard černý ležák s jemnými kvasnicemi v Londýně na Europe's Best Dark Lager 2013.

Zase jsme Vám o něco blíž. Spustili jsme **e-shop** a nyní Vám dodáme reklamní předměty, dárková balení a hlavně **PIVO AŽ DO DOMU!** eshop.bernard.cz

text **Vladimír Fiala**

moderní přijímač
LEGIE
výsledek
poctivé
české
práce

radio-havel
praha II - spálená 28 - vchod z purkyňovy
tel. 253-28 • 242-21

bureš

radio-havel

LEGIE Kč 990

navštivte nás anebo si vyžádejte náš ceník zdarma
radio-havel

praha II spálená 28   brno jizdárská 4   bratislava nám. republiky 22   m. ostrava tř. 28. října

Vítězíme kvalitou
Vítězíme cenou

LEGIE

Nemáte-li peníze, netrapte se — naši obchodní přátelé dodají Vám milivrdi naše výrobky na nejmenší splátky

Poštovní nákupna
Vlašská, Fochova 50

Poštovní nákupna
Bratislava, Jakubské nám.

Brouk a Babka
Lent, Balašův 38

Brouk a Babka
Plzeň

Brouk a Babka
Česká Budějovice

Brouk a Babka
Mor. Ostrava

Atakujte má vysoký frekv. pentodu a 9W pentodu na konci a velkovýkonný dynamik, stojí sblíž za tuto nízkou cenu dostanete výrobek cizích firem, aby měl také výrobek vlastní, totiž jako má naše prodávaná LEGIE.

radio-havel
Praha II, Spálená 28, vchod z Purkyňovy, Brno, Jizdárská 4
Bratislava, Nám. Republiky 22, Mor. Ostrava, 28. října č. 44.

Odladíme LEGION zaručuje pořádek — odladí min. ní vyřadí, aniž by podstatně ztlumil příjem cizích stanic — za Kč 48 — poslouchejte číst jako v pohodě.

Rádia od malé předválečné firmy Radio – Havel patří k oblíbeným u sběratelů – zejména pro nevšední design. Tyhle přístroje sice většinou patřily k těm levnějším, ale skoro každý byl něčím pozoruhodný. Snad nejlépe vystihuje specifičnost výrobků této firmy a její odlišnost od rádií velkých nadnárodních firem věta z úvodníku jednoho konstrukčního návodu na stavbu rádia: „Pokud se kvality týče, schází dováženým přístrojům individualita.“ Pozoruhodné a většinou esteticky zdařilé byly i reklamní plakáty firmy (jejich autorem byl často Jan Bureš). Pan Havel také apeloval na obchodníky i zákazníky a probouzel jejich vlastenecké citění: „Nestačí projevovat vlastenectví jen trikolórou, ale i činy...“

HALÓ, HALÓ.....

Dobrá cigareta, doutník
neb dýmka z příjemní
každý porlech rozhlasu

Doporučujeme
výrobky československé
tabákové režie

VLASTNÍ CESTOU 17

Armáda dobrých čsl. přijímačů jde nezádržitelným krokem kupředu. Úplně poráží a vítězí nad předraženým zbožím cizích kartelů. Náš lid jásá vítěš čsl. výrobek, který mu přináší potěšení, zábavu a jest za polovic jak z ciziny.

Každý řádný čsl. radioobchodník, jemuž cizácký kartel nesváží ruce, Vám s radostí podá informace. Vyžádejte si od nás ceník zdarma.

RADIO-HAVEL,
PRAHA II., SPÁLENÁ 28
(nároží Purkyňovy 2). Telefon 25328.

Radiotechnické součástky, krystalky a první přijímače prodával zakladatel a majitel firmy Antonín Havel již před rokem 1927. Výrobu vlastních rádií pak zahájil o pět let později. Rozvoj jeho firmy však brzdila krize a také vysoké poplatky za zahraniční licence. Navíc malá firma bez silného kapitálového zázemí a zaměřená pouze na radiotechnickou výrobu neměla šanci dlouhodobě ustát nerovný konkurenční boj a v roce 1936 skončila v konkursu.

RADIO-HAVEL
PRAHA
Spálená ul. - 226
vchod z Purkyňovy

RADIO-HAVEL
BRNO
Jizdárenská - 24

Úspěšnou typovou řadu přijímačů firmy nazvanou Picoleta reprezentuje jedno z nejhezčích českých rádií ve tvaru kapličky. Havel vyráběl více typů těchto aparátů pod stejným označením, které propagoval reklamním sloganem: „Po starostech hned je veta, když zahráje Picoleta.“ V reklamě využíval i skutečnost, že právě na tomto rádiu, upraveném pro příjem krátkých vln, údajně zachytili jeho konstruktéři v roce 1932 dramatické vysílání Augusta Piccarda při jeho letu stratosférickým balonem.

DO ČESKÉ RODINY NÁROD nebo LEGII

Kč 490

Kč 1000

NÁROD SPECIAL + DYNAMIK + PENTODA Kč 680

PROSLAVENÉ VÝROBKY ČESKÉ TOVÁRNÝ

radio-havel

obdržíte ve všech lepších radiozavodech — nebo přímo v našich továrních prodejnách
PRAHA II, Spálená 28 (vchod z Purkyňovy), BRNO, Jizdárenská 4, BRATISLAVA, nám. Republiky 22, MOR. OSTRAVA, tř. 28. října 44
TÉŽ NA MÍRNÉ MĚSÍČNÍ SPLÁTKY • ZÁLOHA Kč 100.— VÁM STAČÍ
VYSTAVUJEME POUZE VE VELETRŽNÍM PALÁCI
V I. POSCHODÍ • TĚŠÍME SE NA VAŠI MILOU NÁVSTĚVU

OZVUČNICE „RESONANC“
s dynamickým reproduktorem
Kč 500

SAHM

The glass for top brands

SAHM a Nadace Terezy Maxové dětem
Design Rony Plesl

Stanice Konečná

Jako malý kluk jsem v létě jezdil k babičce. Bydlela ve starém mlýně, kolem kterého se vlnula železniční trať. Babička byla vřelá, leč přísná a bedlivě hleděla na to, abych byl do osmi hodin a později do půl deváté v posteli. Nastěsti i ona chodila brzo spát. Čekával jsem na „devítku“, vlak, který jezdil těsně před devátou hodinou; byla už tma, ještě nezavedli letní čas. Netrpělivě jsem postával u otevřeného okna. Konečně! Ze zatáčky se vynorila parní lokomotiva. Chrlila k obloze velké chuchvalce dýmu a roj jisker. Nadšeně jsem tu podívanou pozoroval a říkal – jo, jo, to je vono! Když jsem byl větší, čekával jsem i na „jedenáctku“. Vyskočil jsem z okna a běžel vlaku naproti a díval se i na vagony se svítícími okny a na lidi, kteří někdy, možná hodně daleko, jeli. Závídel jsem jim, protože jet k babičce bývala má jediná prázdninová cesta. Dneska jsou staré lokomotivy a vagony k vidění už jen při historických jízdech a ty většinou bývají ve dne. Vidět je můžete i v železničním depu v České Třebové; někteří ho ovšem nazývají dost strašlivými slovy – lokomotivní hřbitov. Z každého z těch dneska trochu povadlých kusů na člověka padá nostalgie, protože už to není a nikdy nebude jako tenkrát.

Rodinný pivovar Bernard Vám přináší **ucelenou řadu** světlých nefiltrovaných čepovaných piv. Dáváme si záležet na tradičním výrobním postupu a používáme jen pečlivě vybrané suroviny. Piva Bernard pro Vás s láskou vyrábíme z nejčistší vody, vlastního humnového sladu, vybraných chmelů a vlastních kvasnic s vynecháním pasterizace a filtrace. Díky rozptýleným živým kvasnicím může být toto pivo lehce zakalené. Harmonicky vyvážená hořkost, lahodná plnost a chmelová vůně se pojí s jemnou kvasnicovou chutí, která obohacuje pivo o další rozměr a chuťový zážitek.

Stanislav Bernard & Josef Vávra

STANISLAV BERNARD
& JOSEF VÁVRA

NEFILTROVÁNO NEPASTEROVÁNO

Vychutnejte si piva v podobě, v jaké je degustuje
naš sládek – přímo ze sklepa pivovaru.

Žádejte u svého hostinského!

10°

4,2% ALK.
OBJ.

11°

4,6% ALK.
OBJ.

12°

5,0% ALK.
OBJ.

14°

6,0% ALK.
OBJ.

Existují „zlí“ i „hodní“ developeři

Zdeněk Lukeš | architekt

Z okna jeho kanceláře na Pražském hradě je nádherný pohled na Malou Stranu, na kostel svatého Mikuláše a červené střechy středověkých domů. Je to místo jako stvořené pro člověka, který se zabývá historickou architekturou, byť v jeho případě tou z 19. a 20. století.

► **Na to, jak by se mělo zacházet s historickými centry měst, existují v podstatě dva názory – zakonzervovat je a nic nového, snad kromě replik, nestavět, nebo dát zelenou i moderní architektuře. Už proto, že současní architekti by se uplatnili leda na Pankráci...**

Kdyby zvítězily ultrakonzervativní názory, neuplatnili by se ani tam. Nehledě na to, že kdekoli chcete postavit – i kdyby to mělo být uprostřed panelového sídliště – okamžitě vznikne nejméně jedna iniciativa, která tomu chce zabránit. Ale pokud se zeptáte, co by tam ti lidé chtěli, většinou nevědí. Dali si za úkol zabránit nějaké stavbě často za každou cenu. Hlavním důvodem bývá, že lidi obtěžuje, když se v jejich sousedství něco staví, nebo jen nerozumějí soudobé architektuře, popouzí je.

Mě ale zajímá, jaký je váš názor na to, co v historických jádrech ještě povolit a co už ne. Jestli do nich pustit i moderní architekturu.

Někteří má kolegové opravdu zastávají názor zakonzervovat město ve stavu, v jakém je. Maximálně, jak říkáte, udělat tam cosi jako repliku. Považuji takový přístup za nešťastný, vždyť třeba právě pro Prahu je typické prorůstání architektonických stylů. Je jedinečná v tom, že nevznikla v jedné době (existují ovšem i úžasná města, která tak vznikla – Toledo, Benátky, Telč...), má obrovské štěstí, že se v její centrální části zachoval středověký urbanismus, ale samotné domy prošly velmi složitým vývojem.

Budu konkrétní. Jde třeba o problém, jestli dostavět, či nedostavět Staroměstskou radnici. Člověk nemusí být velmi konzervativní, aby v něm některé návrhy v poslední soutěži

zbuzovaly otázku – to není možné, proč ti architekti nechtě genius loci a historické souvislosti, nezbláznili se?

I takové návrhy byly. Ale nemyslím si, že by se mělo jít cestou napodobování, jak to někteří architekti navrhovali – že se tam nakaširuje kopie středověké radnice, o které ani pořádně nevíme, jak vypadala. Byla by to jen kulisa s nějakými soudobě nakaširovanými interiéry. Vrátit se do středověku nelze. Je ale pro mě těžko přijatelné, aby se tam postavilo něco, o čem vím, že by náměstí ublížilo.

Možná je problém v tom, že nám nevdí secesní dům vedle novogotického, ale při posuzování moderních staveb v historických centrech ten časový odstup chybí.

Uvedu příklad – brněnské náměstí Svobody v Brně a „černobílý“ palác Omega. Líbí se mi, ale v tom místě z něj až trpím.

Já ani netrpím, vždyť hned naproti je velká funkcionalistická budova. Je to otázka zvyku. Mně se věci, co dělají Kuba s Pilařem, moc líbí, myslím, že jsou to naši nejlepší architekti a palác Omega se jim povedl. U staveb v tak exponovaných místech je třeba ctít měřítko. Nebo můžete použít tradiční materiály jako třeba kámen a dát budově dát nějaký zajímavý tvar. Pokud byste ale chtěl postavit dům, který si liší úplně ve všem, je to samozřejmě problém.

Ještě se vrátím na Staroměstské náměstí. Už dlouho se vedou vyhraněné spory, jestli obnovit mariánský sloup. Co o tom soudíte?

Když jsme se účastnili poslední soutěže na dostavbu Staroměstské radnice, vyřešili jsme to umístěním jednoduchého obelisku. Architekt Petr Malinský

zase navrhl světlý sloup, ale ten by byl působivý jen v noci. Dneska, možná tím, jak stárnu, je mi čím dál bližší názor, aby se sloup obnovil, protože by byl v souladu s kompozicí náměstí. Panenku Marii můžeme obnovit bez problémů, architektonické řešení se taky dá udělat. Potíž je ale s anděly umístěnými na soklu, byli zničeni a není úplně jasné, jak vypadali. Čili buď bez nich, anebo je pojmout v současném duchu. To je otázka.

Nemáte pocit, že o stavbách v historických jádrech nerozhodují úředníci a už vůbec ne památkáři, ale developeři, pravda, prostřednictvím úředníků, politiků? A že tam hraje velkou roli korupce?

To mě samozřejmě napadá. Ale existují jak „zlí“ developeři, tak naštěstí i ti „hodní“. Jejich zásluhou byla naše města obohacena o velmi hodnotná díla, jiní řadu našich měst poškodili, asi museli nějaké úředníky uplatit. To ovšem není jen vina developerů, ale i systému, který jim umožňuje prosadit svou vůli i proti argumentům odborníků. Víím, že developer je dneska skoro nadávka, ale nerad to takhle zjednodušuju.

Můžete uvést příklad nějakého jejich chválného počínu?

Třeba Ostrava Vítkovice. Z bývalého plynojemu vznikl víceúčelový sál, který možná nemá úplně dobrou akustiku, ale je parádní, že se to podařilo. Tahle věc může ve výsledku být finanční ztrátou, ale majitel Vítkovic Jan Světlík do toho bohudík šel. A podobných pozitivních příkladů znám desítky.

ve své hradní kanceláři

Na jedné straně korupce nebo někdy i strach o místo, na druhé straně vůči, jak se říká, obyčejným lidem, kteří vlastní třeba renesanční domy ve Slavonicích, jsou památkáři někdy až nesmyslně tvrdí. Je normální, když si člověk, kterému táhne do obyváku, nemůže vyměnit okna?

Podobné příklady znám i z Prahy. Spousta mých známých si stěžuje, že jim památkáři nedovolili vyměnit třeba rozpadávající se okno, i když ho chtěli nahradit přesnou kopií. Jeden z nich mi vykládal neuvěřitelnou historku. Bydlí ve funkcionalistickém domě, kde původně byla nádherná dřevěná okna, jenže předchozí majitel je vyhodil a dal tam plastová. Můj známý nechal pracně vyrobit kopie těch původních, ale památkáři mu jejich osazení nechťeli dovolit, a dokonce uvedli, že má dům udržovat ve stavu, v jakém je – tedy s těmi plastovými okny. Někdy jsou jejich vyjádření skutečně nekompetentní, povolí třeba šílenou nástavbu baráku, která nejenže je naprosto proti stávající architektuře, ale znamená zvýšení hladiny domu i o dvě patra tam, kde je to nežádoucí. Ty zásadní věci často projdou a na banalitách památkáři trvají, jako by se lidem mstili za to, že proti některým developerům nemůžou nic dělat.

Prostě na Pepíka si došlápnu...

A trvají někdy i na detailech, opravdu na úplných banalitách. Znal jsem jednoho developera, mimochodem velmi kultivovaného a vzdělaného, který koupil starý dům v dezolátním stavu a nádherně ho opravil, a protože si udělal byt v podkroví, trval jedině na výtahu, protože má malé děti. Přistavět

ho do samostatné skleněné věže ve dvoře mu památkáři nechťeli dovolit. Přitom zadní fasáda nebyla zajímavá a ty u jiných domů byly znetvořeny už dávno předtím. Nakonec ho zachránilo to, že ve třetím patře bydlel vozíčkář, který deset let nevyšel ze svého bytu. Jakmile napsal stížnost, najednou to šlo.

Mají podle vás stát, kraje, města nebo obce dost peněz na údržbu památek?

Nevím, ale myslím si jednu věc, my jsme se na rozdíl od zemí západní Evropy octli na samém dně. Kdyby totalitní režim ještě pár let pokračoval, nastala by katastrofa. Stav některých objektů byl tehdy řečně limitní. Po devětaosmdesátém roce se jako zázrakem podařilo mnohé památky – například domy na malostranském Jánském vršku nebo zámek Hradec u Opavy – na poslední chvíli zachránit. Ne vždycky se to podařilo, ale někteří starostové a týmy, které dali dohromady, dokázali neuvěřitelné věci. Viz třeba Litomyšl, která nejenže je opravená, ale přibyla tam i celá řada zajímavých staveb. Kde nejsou tak aktivní, vypadá město jako v roce 1989 – viz třeba Aš nebo Jáchymov. Tam na vás padne taková deprese, že se z ní jen tak nedostanete.

Ale představte si situaci, že všude by byla schopná vedení měst. Bude pak dostatek peněz z EU nebo z mezinárodních fondů?

Mluvíte o něčem, co by sice bylo ideální, to by asi dost peněz nebylo, ale taková situace reálně nemůže nastat. Kéž by osvícení starostové byli aspoň ve většině měst. A ještě k památkářům. Kdysi jsem byl u Diany Šternberkové, která do opravy zámku v Častolovicích investovala vlastní peníze získá-

ZDENĚK LUKEŠ

*1954

Vystudoval Fakultu architektury ČVUT. Napsal řadu knih věnovaných architektuře. V loňském roce mu nakladatelství Paseka vydalo dvou-svazkovou publikaci Praha moderní, v níž se zabývá architekturou první poloviny 20. století.

né prodejem svého domu v Londýně. V restituci dostala zpátky ještě totálně zdevastovaný zámek v Zásnuckách. Skoro brečela, protože dostala dopis od památkářů, že pokud tam okamžitě neudělá novou střechu, dostane milionovou pokutu. Řekla mi – proboha, oni si snad myslí, že jsem miliardářka. Tohle už je nad mé síly. Ona cítí odpovědnost za rodinný majetek, ale nemůže dělat zázraky.

Když už jsme u šlechty, nepřípadá vám divné, že stát, který nemá dost peněz na opravy zámků, se tak urputně brání jejich vrácení lidem, kteří k nim mají dlouholetý a odpovědný vztah a řada z nich peníze má? Šlechtické restituce byly až na výjimku ku prospěchu věci.

To je čirý populismus.

Není odvolávání se na Benešovy dekrety pokrytecké? Mohl se najít jiný způsob, třeba prodej za symbolickou cenu spojený s určitými podmínkami týkajícími se oprav zámku i případnými sankcemi. Majitel, který má k památce vztah pramenící z rodinné tradice, to je úplně jiná káva.

Ona musí být stanovená nějaká hranice. Začátkem devadesátých let se právníci hádali, jestli to má být rok 1948, nebo 1945. Co říkáte, by asi byla cesta, ale jde bohužel i o politickou otázku. Strana, která by přišla s takovým návrhem, by narazila, protože mínění většiny obyvatel je, že se nemá vracet nic.

Ještě k těm penězům, kterých není dost. V podstatě existují dvě cesty – opravit vše opravdu významné a ostatní prodat nebo ponechat svému osudu. Nebo uvést většinu památek do stavu, kdy jim nebude hrozit zřádk, a opravit je, až budou peníze. Kterou vidíte jako správnou vy?

To je těžká otázka. Především strašně subjektivní je hodnocení těch staveb. Zvlášť u architektury devatenáctého a první poloviny dvacátého století, kterou se zabývám. Mnohé ze staveb vůbec nejsou na seznamu památek a člověk se jen děsí, že přijde nějaký developer a bude je chtít zbourat.

GEA

ECO - MATRIX™

Efektivní potrubní systém se zaměřením na kvalitu

GEA Process Engineering s.r.o.

Londýnské náměstí 2

639 00 Brno

F: +420 542 424 580

T: +420 542 424 578

gpcz@gea.com

www.geap.cz

engineering for a better world

Barcelona a Gaudí

Když se řekne Barcelona, většině lidí (hlavně mužům) okamžitě naskočí – FC, jeden z nejslavnějších fotbalových klubů na světě s plejádou hvězd. Nicméně nabízí se ještě jedno spojení, ne tak zřetelné, o to však trvalejší a taky víc vypovídající o kultuře katalánské metropole, o její tváři i duši – Barcelona a Antoni Gaudí. Snad žádné evropské město není tak spojené se jménem architekta jako právě ona. Ne že by Gaudího osobitých staveb bylo v Barceloně nepřeborné množství, ostatně jeden z neoriginálnějších světových architektů jich tolik zase nevyprojektoval, zato jsou pro turisty a hlavně milovníky architektury (jsou tady k vidění i domy dalších mistrů španělské moderny, jak Španělé nazývají secesi) těmi největšími lákadly. Jedním z důvodů, proč Gaudího domů či paláců není víc, je jeho až chorobná umanutost pro katedrálu Sagrada Família, jejímuž budování zasvětil posledních čtrnáct let svého života. Tehdy stavbu prakticky neopouštěl a neopustil ji ani pak – v jím dokončené kryptě je pochovaný. Katedrála se spoustou fantaskních, bizarních stavebních prvků a ozdob, a jak by se dneska řeklo nejrůznějších vychytávek, se slovy nedá popsat, musí se vidět. A to je právě jistá potíž. Za Gaudího života (1852-1926) byla postavená jen malá část katedrály. Dostavuje se už skoro sto let a pravděpodobně se ještě dlouho dostavovat bude – k dokončení chrámu Sagrada Família budou zapotřebí desítky milionů eur a veřejné sbírky tolik nevynášejí.

A zmíněná potíž? Katedrálu „střeží“ několik vysokých jeřábů, navíc ji téměř zakrývají lešení a stavební buňky a na příjmemném náměstí prakticky nejde najít místo, odkud by se člověk na kostel mohl nerušeně podívat. Nejlepší pohled se tak nabízí ze střechy jiné slavné Gaudího stavby. Casa Milá, nazývaná též La Pedrera, je sice asi kilometr vzdálená, ale právě z její střechy jsou nádherně vidět vysoké protáhlé věže katedrály, ať už ty starší, nebo dobudované v posledních desetiletích.

Casa Milá je dalším Gaudího mistrovským dílem. Masivní kamenná fasáda připomíná rozvlněnou mořskou hladinu. Nadčasovou stavbu, o níž by se i mírně poučený laik snadno mohl domnívat, že tady stojí jen pár let, je možné navštívit – pravda, jen její střechu s typicky gaudíovskými zdobnými komíny a jeden byt vybavený dobovým nábytkem, a udělat si tak představu, jak v době secese žila barcelonská vyšší třída. A jen tak mimochodem – speciální místnůstka určená jen pro žehlení a šití (služebná měla svůj vlastní pokojík) působí na jedné straně až úsměvně, na té druhé dokládá, že architektovy představy se nepohybovaly jen kdesi v oblacích, že dohlédl i na ryze praktické věci.

Nedaleký Casa Batlló je úplně z jiného soudku, až pohádkově zdobná fasáda probouzí fantazii hlavně za večerního osvětlení. I tenhle činžovní dům lze navštívit a prohlédnout si část interiéru (obávám se, že dokonalosti, s jakou dokázali tehdejší „designéři“ navrhnout a řemeslníci vyrobit třeba „obyčejné“ dveře,

lze dneska už jen stěží dosáhnout). Samostatnou kapitolou jsou opět střešní komíny bohatě zdobené barevnou glazovanou keramikou. Aby si jejich půvab náležitě vychutnal, musí mít člověk štěstí na dobré světlo, což na jaře nebo na podzim (horké léto není na pohodovou prohlídku města ten úplně správný čas) může i ve slunné Barceloně být problém.

Z dalších Gaudího děl nejvíc přitahuje rovněž nedokončený park Güell, v němž se opět projevila bezhraniční architektova fantazie a snaha vytvořit dílo v naprostém souladu s přírodou. Na návštěvu je nejlepší vyrazit brzy po ránu, kdy Španělé a většina turistů ještě sedí u snídaně. Velmi zajímavý je i Gaudího Palau Güell postavený pro jeho stejnojmenného mecenáše.

A když už jsme u architektury, nemůžeme zapomenout ani na Palau de la Música s úžasným proskleným stropem, vrcholnou ukázkou secese, která nemá obdoby a patří do Světového kulturního dědictví UNESCO. A samozřejmě na starou čtvrť Gothic Barri, i když z gotiky se tady zachovalo jen několik paláců a kostelů.

Právě v gotické čtvrti nebo někde poblíž je asi nejlepší se ubytovat. Odtud je k většině památek relativně blízko a všude je spousta restaurací a hospůdek a jen pár kroků na slavný bulvár Ramblas. Ale pozor – právě na tomhle bulváru, který neuvěřitelně ožívá hlavně v letních večerech, je hodně drahá a jídlo nic moc. Totéž bohužel platí i pro mnohé levnější restaurace v úzkých uličkách, které jsou často jen pastí na turisty a kde si na jídle milovník kulinařského umění většinou moc nepochutná. Uvařit lepší paellu než tady dokážou mnozí trhovci na francouzském venkově. A slavné tapas (což jsou jakási trochu rozměrnější španělské jednohubky se salámem, rybou, sýrem..., případně miska s několika ančovičkami, pravda, s jemnou, delikátní chutí jen vzdáleně připomínající v českých obchodech prodávané konzervy)... Pět euro za jediný kousek se jeví jako dost velký a zbytečný luxus. Ale vyzkoušet tapas se musí – některé jsou opravdu dobré, jiné či jinde opět nic moc.

Samostatnou kapitolou je tržnice Mercat de la Bogueria, do níž se vchází rovnou z bulváru Ramblas. Bohatá přehlídka čerstvé zeleniny, ovoce, masa, ryb i mořských plodů... Samozřejmě nechybějí ani stánky s rychlým občerstvením. Podrobnější průvodce turistům některé z nich přímo doporučují, jenže číslovaní stánků v tržnici je tak zmatené, že než by člověk našel ten předem vtipovaný, asi by umřel hladem. Doporučuju jiný systém – zajít hlouběji do tržnice, protože u vchodů je draž a možná i menší snaha uspokojit početné zákazníky, kterým se nechce jít dál a najít si stánek s obsazeným pultem a chvíli počkat, než se uvolní nějaké místo, a dát si třeba doradu se zeleninou a sklenkou lehkého stolního vína. Na michelinskou hvězdičku to sice není, ale i tak si člověk pochutná.

Když ne turistické restaurace v centru, tak kam se jít dobře najíst? Do míst, kde žijí obyčejní Španělé a kde turisté jsou spíš

výjimkou. Doporučuju zajet metrem třeba do čtvrti Gracia, která si navíc do jisté míry zachovala atmosféru místa kdysi patřícího hlavně řemeslníkům a drobným živnostníkům. Vedle některých národních kuchyní, například libanonské, se tady dají najít podniky jako restaurace s názvem SMS Delicies, kde kombinují tradiční španělskou kuchyni s moderní evropskou. Tříchodové menu del día přijde na deset dvanáct euro a víc než uspokojí.

A když už jsme u jídla, Španělé holdují čokoládě – nejlépe v tekutém stavu. Pár kroků od bulváru Ramblas v Cafe Granja Viader s téměř stopadesátiletou tradicí nabízejí šálek prý v Barceloně nejlepší krémovitě husté, tmavé a silné čokolády už od devíti ráno. S kouskem pečiva je to snídaně jako bič. Mimochodem posedlost Španělů čokoládou dokládá i její muzeum, kde originální vstupenkou je malá kvalitní čokoláda.

Konec exkurze do kuchyně a zpátky ke kultuře. Muzeí je ve městě hodně, dvě z nich jsou věnovaná slavným malířům. V tom Picassově bohužel výrazně převažují velké malby z posledních desetiletí umělceho života, které nemají zdaleka takovou sílu jako obrazy z jeho oceňovaného růžového, modrého nebo kubistického období. To v muzeu Fundació Joan Miró návštěvník najde vpravdě reprezentativní přehlídku dalšího světově proslulého španělského malíře. Nechybějí ani hravé barevné plastiky na terase budovy, která sama o sobě je uměleckým dílem. K muzeu se dá vyjet pozemní lanovkou, a koho láká nejkrásnější vyhlídka na město, může pokračovat pěšky nebo vyjet další lanovkou až ke staré pevnosti Montjuic. A na zpáteční cestě alespoň nakouknout do impozantního Palau Nacional, odkud je už jen kousek ke zdobné kruhovitě stavbě, v níž se po léta odehrávala dnes v Katalánsku zakázaná corrida. Ať se na mě ochránci zvířat nezlobí, zrušit tuhle tradici se mi jeví nerozumné. Ostatně v aréně býk najde mnohem důstojnější smrt než na jatkách. Milovník býčích zápasů Ernest Hemingway se asi obrací v hrobě.

Katalánská metropole má hustou síť metra a koupit si barcelonskou kartu (kromě bezplatného jízdného v metru či v autobusech s ní lze zdarma navštívit některá muzea a v jiných dostane její držitel slevu) se určitě vyplatí, i když se člověk nemá v úmyslu příliš vzdalovat od centra. Ale s kartou může vyrazit na okraj města a navštívit třeba poklidný klášter Pedralbes. Anebo rokokově hravý Parc del Laberint s velkým přírodním bludištěm.

K Barceloně, alespoň v době, kdy jsem tam byl, téměř neodmyslitelně patří i demonstrace. Kromě víkendů se odehrávají snad každý den. Tu demonstrují za nezúčastněného, až lhotejného dohledu policie farmaceutů, jindy zaměstnanci metra, hasiči... Zpravidla nijak početné průvody projdou několika ulicemi až na čtvercové náměstí v Gotické čtvrti, kde v Palau de la Generalitat sídlí katalánský guvernér a regionální vláda. Protestní

Barcelona

akce se zpravidla odehrávají v poklidné atmosféře – samozřejmě nechybějí transparenty, hesla, vlajky, ale jiné demonstrace připomínají spíš happening nebo setkání přátel, kteří si při téhle příležitosti vymění novinky, zanárají na poměry a pak se spořádaně rozejdou, aniž by dali důvod k policejnímu zásahu.

Nicméně takhle pohodová situace v Barceloně a vlastně v celém Katalánsku zase není. A už vůbec ne pro mladé. Jeden večer sedím na barokním Placa Reial v příjemné zahrádce pod palmami a zkouším chutě španělských piv (mimochodem některá vůbec nejsou špatná). Mezi stolky se proplétá slušně oblečený dvacátník a nabízí k prodeji obyčejné zapalovače. Mám svůj, a tak mladíkovi nabídnu cigaretu a pozvu ho na pivo. Rozpovídá se. Celý šťastný před několika lety vystudoval architekturu, ale je zklamaný, protože prý nemá ani tu nejmenší šanci získat místo v oboru. A mimo něj taky ne, i když to pořád zkouší. Na podporu v nezaměstnanosti nemá nárok. Z peněz, co mu můžou dát rodiče, s bídou zaplatí společný podnájem kdesi na předměstí. Na jídlo si vydělává pouličním prodejem. Když se ho ptám, kolik zapalovačů denně prodá, jen rozhodí rukama a smutně se ušklíbne. Tak koupím aspoň tři, stejně zapalovače pořád ztrácím.

Málem bych zapomněl na jednu důležitou věc. Některé velké starší hotely v centru Barcelony nemají jen pokoje s okny do ulice nebo do dvora a při objednávání přes internet se člověku snadno může stát, že celou dobu pobytu pak bude koukat do tmavého světlíku. A za stejnou cenu! To je příklad hotelu Rialto, kde nevalně ubytovaného hosta asi příliš neuklidní, že právě v tomhle domě se narodil Juan Miró.

Do Barcelony se pořádají takzvané letecké víkendy, ale to je opravdu málo. A letět hodně přes tisíc kilometrů a za tři dny zase zpátky?! Nicméně třeba týden by se na Barcelonu leckomu zdál přece jen trochu dlouhý. Ale v blízkém okolí je několik míst, která určitě stojí za to navštívit. Není nezbytně nutné půjčovat si auto, v relativně krátkých intervalech do nich jezdí pohodlné vlaky. A kam? Třeba do proslulého kláštera Montserrat nebo do vzdálenějšího, ale historicky i stavebně mnohem pozoruhodnějšího Pobletu a také do půvabného, donedávna ospalého rybářského městečka Sitges. Zajet se dá i na v létě obležené pobřeží Costa Brava, které si bez turistů a stranou hotelových komplexů uchovává svůj někdejší drsný půvab.

A kdo si chce odškrtnout další zemi ve svém cestovatelském sumáři, může si v některé z lokálních cestovek koupit jednodenní výlet do Andorry. Cesta protínající Pyreneje je hodně působivá (bohužel na být jen krátký výlet do hor není čas), samotné hlavní „městečko“ ničím příliš neuchvátí, snad jen zbožím v mnoha bezcelních obchodech, což koneckonců jako tečka za pobytem není tak špatné. —

ilustrace Luděk Bárta
text Arif Salichov

fejton

Arif Salichov (1951)
Vystudoval právnickou fakultu brněnské univerzity a léta pracoval jako státní zástupce. Knižně vydal například soubor povídek *Soukromá záležitost*, román *Věk nehybnosti* a výběr ze svých básní a písňových textů.

Úsměv a uznání publika...

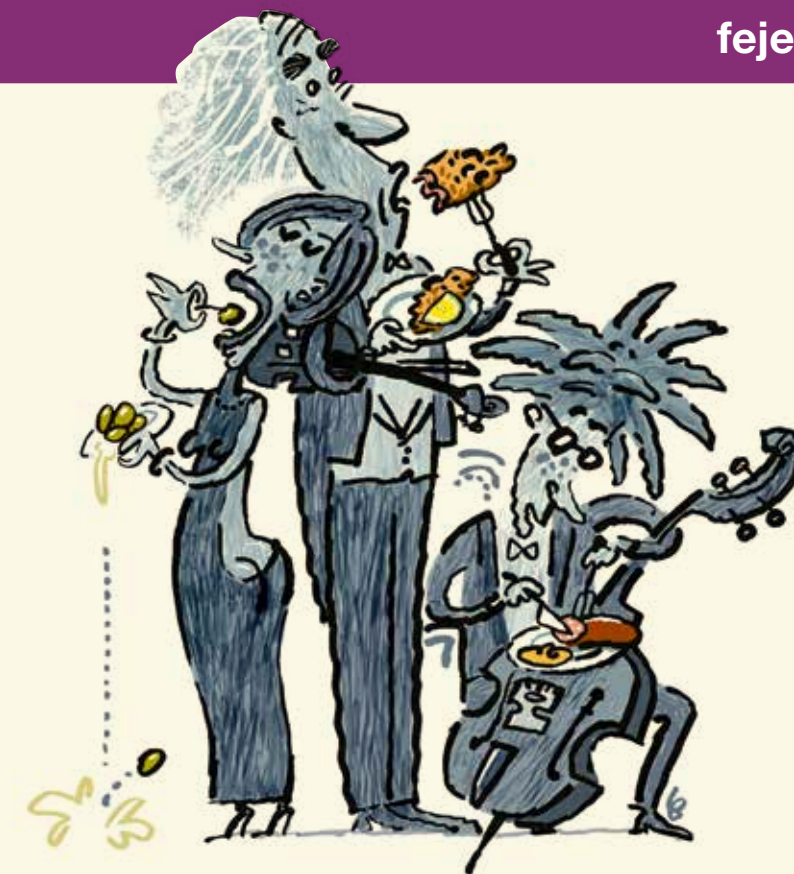
Umělci jsou jako děti. Často třejou bídu, ale prý jsou tady hlavně proto, aby rozdávali radost, a nejvyšší odměnou je jim úsměv a uznání publika. A tak když mi zavolal mi můj známý F. F., hudební pedagog a skladatel, jestli bych k jeho písni nenapsal text pro benefiční vánoční koncert na Pražském hradě, slíbil jsem mu to, i když žádné zaplnění peněženky jsem nečekal.

Za měsíc mi skladatel zavolal, abych si připravil slušný oblek, protože vyrazíme do velkého světa. S výběrem oděvu to bylo jednoduché, sako jsem měl jedině. Bohužel jsem „pár“ kil přibral, a tak mi rozhodně nepadlo jako ulitě. A v kalhotách širokého střihu jsem připomínal Turka.

Když hudební skladatel předjel ve svém silně ojetém Peugeotu 206 a hned mi řekl, abych přispěl na benzín, věděl jsem, že mám před sebou skutečného umělce. Venku byla zima jako v Buzuluku na nádraží a topení ve voze fungovalo jen symbolicky. Připadal jsem si jako dobrovolník Krameriovy expedice, kteří v časech národního obrození roznášeli po umrzlých cestách českému národu české knihy.

Koncert se konal ve Španělském sále. Čekali jsme na vrátnici, dovnitř nás měl dostat barytonista Zdeněk Plech, sólista Národního divadla a interpret naší písně. Pěvec nešel, ale bylo tam teplo a rozhodně jsem se nenudil. Například jsem byl u toho, když se našťavala Eva Urbanová, protože nechtěli do Hradu vpustit její garderobistku. Operní diva má zvučný hlas – její křik jistě slyšel i pan prezident: „Tohle si ke mně nedovolili ani v Metropolitní! Jestli ji nepustíte, odcházím!“

Pustili i nás, před rozložitou postavou barytonisty Plecha beze slova ustoupili i hradní bodyguardi. V historickém sále bylo ještě prázdné, podezřívavým pohledem si nás prohlížel jen konferenciér večera, herec

Pavel Kříž, jemu oblek padl jako ulitý. Pak dorazila Lucie Bílá a ke zkoušce se sešla i Pražská komorní filharmonie. Marně jsem čekal, jestli se nedostaví i další autoři, ale z výpravného programu jsem zjistil, že kompozitory budeme reprezentovat jen my dva. Ti další se totiž jmenovali Dvořák, Puccini, Bizet, Mozart a Gershwin. Hodně dobrá společnost, řekl bych.

Konečně přiběhla i rozverná muzikálová hvězdička Dita Hořínková, která měla s panem Plechem v naší písni splynout v lahodné dueto. Orchester začal zkoušet, a když odehrál náš opus, rozčilený F. F. vyrazil za dirigentem, aby mu vytkl, že skladbu hráli moc pomalu. To popudlivého hudebníka tak vytočilo, že při koncertu naši píseň orchestr předvedl v nevídaně svižném tempu; F. F. během produkce jen tiše úpěl.

Benefiční koncert se odehrál pod záštitou tehdejšího prezidenta republiky Václava Klause a jeho choti Livie, za nimi seděl management sponzora, jistě jihokorejské firmy. Pak byly přítomny skutečné i takzvané celebrity, známé především z kulturního a politického života.

Po koncertě následoval bohatý raut. Zatímco F. F. se snažil navázat užitečné konexe, já sám a sám rozpačitě bloudil mezi minutkovým gulášem a uzeným lososem sám a sám, v nepadnoucím obleku, uprostřed

sebejistých a snad se dá říct i elegantních pánů a dam.

Nemohlo to skončit jinak než trapasem, našťastí o něm víme jen paní Livie a já. Vracel jsem se z toalety dlouhou hradní chodbou a proti mně osaměle kráčela manželka prezidenta republiky. Nečetl jsem Špačkovu knihu o etiketě, nevím, z jaké vzdálenosti je třeba s lehkou úklonou pozdravit první dámu, a tak jsem tu správnou chvíli propásl. Když mi paní Livie sama vlídně řekla: „Dobrý večer“, přál jsem si propadnout se až do gotických sklepení.

Prožitou hanbu mi osladil slib, že pan Plech se slečnou Hořínkovou budou tu naši krásnou píseň zpívat o vánočních koncertech po celé naší vlasti. Což nám přinese, jak významně podotkl F. F., nejen věhlas, ale i nemalé peníze. Zatím si ode mne hudební skladatel vybral příspěvek na benzín i na cestu zpět a já si cestou zpíval naši píseň o tom, že na nebi září hvězdy z beránčího rouna.

Už jsem o ní nikdy neslyšel a nedorazily mně ani žádné peníze. Ale i dnes mě hřeje vědomí, že jsem svou tvorbou udělal radost panu prezidentovi, jeho choti, významným hostům i jihokorejským přátelům, byť ti asi mému znamenitému textu úplně neporozuměli. Úsměv a uznání publika je mi totiž největší odměnou.

Kláster premonstrátů v Nové Říši

Před více než sedmi sty lety založili v Nové Říši nedaleko Telče ženský klášter. Když ho po husitských válkách, při kterých byl několikrát vypálený, obnovili, změnil se v klášter mužský a začátkem 18. století se stal opatstvím. Za druhé světové války ho po atentátu na Heydricha proměnili ve středisko Hitlerjugend a mniši skončili v Osvětimi a v tamních plynových komorách. Po krátkém poválečném intermezzu přišla další rána v roce 1950. Tentokrát po zinscenovaném procesu skončili řeholníci „jen“ ve vězení a v pracovních táborech a z klášterních budov se stalo vojenské skladiště.

V roce 1991 stát premonstrátům klášter v Nové Říši vrátil. Ovšem v tak zoufalém stavu, že nebýt úsilí několika mnichů a pomoci ze zahraničí, zdaleka by nevypadal tak jako dnes.

Zatímco vstoupit do sálu s barokními freskami a několika tisíci knih není jednoduché, kostel sv. Pavla a Petra bývá otevřený alespoň při bohoslužbách. Barokní stavba svým bohatě zdobeným interiérem zřejmě zapůsobila i na básníka Otakara Březinu, který sem často chodíval.

To kaple sv. Kříže kousek za vesnicí je podstatně skromnější zvenčí i uvnitř, ale zaujme už svou nezvykle růžovou, svěží fasádou a půvabným vstupním schodištěm.

TOST.CZ

- Stavby pro veřejnost
- Stavby pro firmy
- Bydlení

Ledeč nad Sázavou, tel.: 569 443 124

www.tost.cz

STAVBY PRO RADOST

PF 2014

DALŠÍ ČÍSLO V KVĚTNUI